

**NOVA
UNIVERZA**

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Kriza v Evropski uniji: posameznik proti politiki
Anže Golub

Article information:

To cite this document:

Golub, A. (2015). Kriza v Evropski uniji: posameznik proti politiki, Dignitas, št. 65/66, str. 129-140.

Permanent link to this document:

[https://doi.org/ 10.31601/dgnt/65/66-6](https://doi.org/10.31601/dgnt/65/66-6)

Created on: 16. 06. 2019

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

**NOVA
UNIVERZA**

EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Kriza v Evropski uniji: posameznik proti politiki

Anže Golub

POVZETEK

Omenjeni tekst je razmišljanje o osrednjem problemu obravnavanem na Jean Monnet akademskem forumu v letu 2014 – kriza v EU in rešitev. Članek se je razvil iz prvotnega eseja, ki je bil enostavna predstavitev vseh idej, težav, ter morebitnih rešitev, katere so se mi utrile tekom vseh akademskih forumov. Rdeča nit celotnega članka je dejansko primerjava dveh vrst vzrokov za krizo in sicer: neprimerna politika nasproti osebni odgovornosti posameznika. Besedilo je sestavljen tako, da na posameznem delu naprej povzamem tematiko predavanja, potem podam svoje razmišljanje in tezo glede tematike, katero nato preverjam. Zaradi mojega odnosa do družboslovne znanosti in nravi pa enostavno čutim potrebo, da to razmišljanje razčlenim in ga delim. Torej mi ni primarnega pomena, če bo to besedilo romalo v koš, ampak enostavno čutim, da to MORAM “zliti na papir”.

Osnova vsega izhaja iz moje osebne življenjske izkušnje ali situacije v kateri se trenutno nahajam in katera mi ni ravno najbolj naklonjena. Mogoče mi je bilo namenjeno, da se pridružim temu akademskemu forumu ravno zato, da bom svojo izkušnjo znal pogledati iz drugačne perspektive. Moram priznati, da tega od akademskega foruma na začetku nisem pričakoval, da se bom lahko tako vživel v samo tematiko.

Ključne besede: Jean Monnet akademski forum, kriza EU in rešitev, neprimerna politika, osebna odgovornost, drugačna perspektiva.

Crisis in the European union: an individual against politicians

ABSTRACT

Mentioned text is thinking about the core problem discussed at Jean Monnet academic forum in 2014 EU Crisis and solution. Article was developed primary from essay, that was simple presentation of all the ideas, problems and possible solutions that revealed to me during the period of the all academic forums.

Cohesive thread of the whole article is actually the comparison of two sets of casues for crises: improper policy versus personal responsibility of individual. The text is structured so, that in the each section I summarize the subject of the lessons, then I add my own reflections and thesis, that I check further on. Because of my relationship towards social science and my nature I simply feel the need that I have to analyse this reflection and share it. It's not of primar concern, if this text is not read by everyone, but I simply feel, that I HAVE to put this on paper.

Basis of everything is coming from my own experience in life and situation that I am currently in and that it's not exactly favourable to me. Maybe it was meant to me, that I join this academic forum, so that I could look on my life experience from a different perspective. I have to admit, at the beginning of this academic forum I didn't expect that I will be able to be a part of the topic so much.

Keywords: Jean Monnet academic forum, EU crisis and solution, improper policy, personal responsibility, different perspective.

1. Uvod

Vsi skupaj se nahajamo v »državi« Evropski uniji. Obsega 28 držav članic in ima cca. 500 milijonov prebivalcev. Ogromno v primerjavi z ZDA ali celo Kitajsko. In dejstvo je, da nas preostali del sveta (Azija, ZDA, Rusija, ipd...) gleda kot eno državo z enim vodstvom in politiko in ne kot »trgovsko unijo« 28 držav članic. Poznajo Evropo, vseh držav članic pa vsekakor ne. In kriza v kateri smo se znašli se dotika vseh držav članic EU. In torej tudi vseh nas.

Razmišljanje o tem, kako rešiti te težave, pa je bil tudi cilj akademskega foruma Jean Monnet na Fakulteti za državne in evropske študije v letu 2014.

Teza

Skozi celoten akademski forum smo se tako ali drugače ves čas ukvarjali s krizo v EU in rešitvami le-te, ter z različnimi vzroki za krizo. Vzroki se mi zdijo izredno pomembni, saj razumevanje, oz. odgovor na vprašanje »zakaj?« lahko privede do rešitve. Ne bom opravljal analize vseh možnih vzrokov za krizo v EU. Vprašanje na katero bom skušal odgovoriti v tem članku pa je: ali je za nastalo krizo odgovorna politika ali posameznik? Dokaj preprosto, vendar ob enem zelo kompleksno delovno vprašanje.

Postavljeno tezo preverjam največ s pomočjo sekundarnih virov; s pomočjo strokovnih in znanstvenih člankov s tega področja. Posledično sem tako uporabljal predvsem deskriptivno metodo, ki je tudi najbolj primerna za potrebe tega članka.

2. Tretji steber pravne tradicije

Prvi zametki o ideji članka so se pojavili na predavanju o Tretjem stebru pravne tradicije dr. Alena Uzelaca.¹ Od celotnega predavanja se mi je v spomin najbolj vtisnil citiran izrek Max-a Webra: "Rule of law, not rule of people!" Tudi ideja o "dobrem služabniku" je nekaj o čemer sem razmišljal že precej časa, vendar enostavno nisem našel pravega načina, da bi izrazil te ideje in razmišljanja. V tej smeri bi se morala razvijati kultura v državni upravi. Uradniki morajo biti specializirani za svoje področje dela in ne smejo biti pristaši določene ideologije, ampak profesionalci. Opravljati svoje delo po najboljših močeh za dobro vseh. Torej tudi po menjavi vladajoče oblasti in s prihodom druge ideologije, bi morali državni uslužbenci ostati na svoji položajih. Iz tega tudi izhaja del krize v kateri smo se znašli. Pojavi pa se vprašanje kako to doseči? Celo predavanje mi je sicer razširilo obzorje delovanja pravne države, oz. nedelovanja naše pravne države. To je tudi razlog zaradi katerega sem začel študij. Zakaj? Zakaj so stvari v družbi takšne kot so? Zakaj družba ni pravična? Zakaj družba ni poštena? Tega mi do sedaj še ni uspelo odkriti.

¹ A. Uzelac, *predavanje Survival of third legal tradition*, 3. 11. 2014.

3. Sovereign debt crises

V nadaljevanju sem ob prebiranju literature za naslednji akademski forum, odkril še eno plast za katero se je skrival drug sklop težav. Predvsem in najbolj me je prevzel tekst Vizija 20+20, saj se ideja, ki se prepleta skozi celoten tekst sklada tudi z mojim razmišljanjem glede krize. Strinjam se, da začetek rešitve celotne ekonomske krize tiči v izobraževanju. Popolnoma nov pogled pa mi je odprla ideja o kulturi v tem članku. Skozi kulturo in umetnost se porajajo nove ideje, ki vodijo do kreativnega posameznika, ki je potreben za rešitev krize. Na to nisem nikoli niti pomislil. Najbolj kruta, realna in resnična pa je bila tudi ideja odgovornosti v članku. Vsak zase moramo sprejeti odgovornost za nastalo situacijo, torej ekonomsko krizo in se soočiti z dejstvom, da smo za svoje blagostanje odgovorni samo sami in nihče drug ². Na nek način potrdi omenjeno trditev o odgovornosti tudi Avgouleas, saj pojasni, da hipoteza učinkovitih trgov (Efficient Markets Hypothesis) ne deluje zaradi neupoštevanja obnašanja akterjev na trgu. V nadaljevanju teorija o obnašanju akterjev ni dobra za napovedovanje, vendar pa lepo pojasni finančno krizo v svetu ³. Pri ugotavljanju vzrokov za globalno finančno krizo je bil pomemben faktor socialno-psihološko vedenje posameznikov, z omenjenim vedenjem posameznikom in vplivom na finančno krizo pa se avtor dejansko ukvarja skozi celoten prispevek ⁴. Torej vidimo, da ima vedenje posameznika velik vpliv na finančno krizo in torej ne gre samo za objektivne dejavnike. Posledično s tem lahko potrdim, da smo dejansko sami odgovorni za nastalo situacijo⁵.

Predavanja z dne 25. 11. 2014 o »sovereign debt crises«⁶ pa mi je ponudilo več vprašanj kot odgovorov. Ključni ideja katere nikakor ne morem doumeti in ki me je begala tudi pri prebiranju literature za Mednarodno gospodarsko in finančno pravo, je tiskanje denarja. Ekonomijo razumem kot vedo, ki se ukvarja z razporejanjem razpoložljivih resursov (na tem planetu). Namesto blagovne

² Ž. Turk, D. Jančar, R. Pezdir, M. Avbelj, M. Hladin, A. Rahten, M. Germ in A. Nabergoj, *Vizija 20+20 prispevek k razmišljanju o prihodnosti Slovenije*, 2010, str. 21 in 31.

³ E. Avgouleas, *Financial Regulation, Behavioural Finance and the Global Finance Crisis: In Search of a New Regulatory Model*, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1132665 (zadnjič obiskano: 15. 7. 2015), str. 11, 17 in 18.

⁴ *Id.*, str. 25, 43 in 57.

⁵ T. Philippon, *An overview of the proposals to fix the financial system*, <http://www.voxeu.org/article/proposals-fix-financial-system-stocktaking> (zadnjič obiskano: 9. 5. 2015).

⁶ M. Avbelj, *predavanje v okviru akademskega foruma Jean Monnet 2014*, 25. 11. 2014.

menjave danes uporabljamo za to menjavo denar. Torej mora biti sorazmerno z resursi tudi količina denarja omejena. Kako potem lahko Evropska centralna banka izjavi, da bodo pač natisnili kolikor evrov bo pač potrebno? ⁷ V nadaljevanju predavanja dr. Šušteršiča, pa tudi njegovo mišljenje podpira idejo, ki se pojavlja skozi celoten akademski forum, kot rdeča nit – da trenutno v Evropi ne gre za ekonomsko krizo, ampak za ekonomsko krizo, politično krizo, krizo dostojanstva in krizo vrednot. Dr. Šušteršič je navedel, da je problem, ker nima nobena politična stranka politične volje, da bi naredila smernice za delovanje za naslednjih 20 let in ne samo za rešitev enega samega kratkoročnega problema.

Na isto idejo navaja tudi Avbelj v svojem članku ⁸ in v drugem članku, katerega tema je kriza pluralizma v EU ⁹ in tudi propadla slovenska demokracija¹⁰. Vse povezuje rdeča nit – kriza vrednot, kriza človeškega dostojanstva. Da pa bi rešili to krizo in na sploh zgradili vladavino prava in demokracijo, Avbelj navaja, da je potrebna internacionalizacija liberalne miselnosti, izgradnja elit z integriteto in ustvariti robustne institucije¹¹. Po mojem mnenju je za vse to potrebno začeti na začetku. Pri izobrazbi in vzgoji. In kako pretrgati ta začaran krog, ki proizvaja vedno isto miselnost in zaradi česar venomer ostajamo na isti stopnji? Kako doseči kritično maso, da se bo nekaj spremenilo? V šolskem sistemu so učitelji, ki imajo že izdelano določeno miselnost, prav tako vsi starši, ki skozi vzgojo socializirajo otroke po določenem vzorcu. Odgovor se po mojem mnenju skriva v tem, da se mora zadostno število ljudi spremeniti in začeti razmišljati drugače, ter tako ustvariti tisto kritično maso. Iz tega se bo bodo razvile nove ideje, novi vzorci, nova energija, če hočete, ki bo pretrgala in uničila to krizo. V teoriji to zgleda odlično. Odgovor na vprašanje kako to izvesti v praksi, pa je na naslednjem akademskem forumu podal dr. Grobovšek Bojan ¹²- potrebno je narediti tako zelo malo, pa vendar je to tako zelo težko.

⁷ Dunkley, *Debt crisis: Mario Draghi pledges to do 'whatever it takes' to save euro*, <http://www.telegraph.co.uk/finance/financialcrisis/9428894/Debt-crisis-Mario-Draghi-pledges-to-do-whatever-it-takes-to-save-euro.html> (zadnjič obiskano: 10. 1. 2015).

⁸ M. Avbelj, *Crises and Perspectives in Building a European Nation – The Case of Slovenia* (2014), http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2494727 (zadnjič obiskano: 18. 5. 2015), str. 4.

⁹ M. Avbelj, *Pluralism and Systemic Defiance in the European Union*, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2495558 (zadnjič obiskano: 18. 5. 2015), str. 23.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ M. Avbelj (op. pod črto št. 8), str.12.

¹² B. Grobovšek, *predavanje Zakaj Slovenija ni Švica?*, 9. 12. 2014.

4. Analiza

Vsi članki na temo svetovne finančne krize obrazložijo problem z nekoliko drugačnega zornega kota in sicer vzroke za krizo iščejo in najdejo v neprimerni finančni politiki držav članic EU, same EU in ZDA¹³ in se tematike ne lotevajo z vidika odgovornosti posameznika. Čeprav Balcerowicz ugotovi kot enega od vzrokov krize, preveliko porabo političnega sistema, globlje pa kot vzrok temu navede odločitev javnosti¹⁴. Torej posredno tudi on najde vzrok v posamezniku.

V tem delu bom tudi primerjal vzroke za krizo in sicer bom hipotezo, da smo za krizo odgovorni posamezniki primerjal in preverjal z vzroki, ki izvirajo iz politike. Ugotoviti ali je posameznik odgovoren za krizo se mi zdi pomembno zaradi tega, ker iz posameznika izhajajo vse ostale aktivnosti, kot so ekonomija, politika. Hoffman v svojem prispevku ugotovi, da je vzrok za finančno krizo EU akumulacija dolga držav članic EU, ter v nadaljevanju, da ravno zaradi dejstva da Svet EU vodi skupno monetarno politiko držav članic, države nimajo pravega odgovora na krizo¹⁵. Orphanides in še nekateri drugi avtorji pa nasprotno ugotavljajo, da je težava ravno v tem, da EU ni federacija in posledično nima supranacionalne strukture, ki bi odločala o najboljši ekonomski in finančni rešitvi za celo EU¹⁶. Za krizo Orphanides najde vzrok v napačnem upravljanju krize, za kar so odgovorne vlade držav članic, ki bi moral delovati skupaj in biti zavezane k skupnemu cilju na dolgi rok in ne samo na kratkoročne rešitve¹⁷. To pomeni tudi odločne in prilagodljive voditelje, ki so zmožni postaviti prioritete. Torej posameznike.

V tem delu se pokaže tudi razlika med državami evro območja in ostalimi 11 članicami EU pri reševanju krize. Dejansko so s to krizo najbolj prizadete ravno države znotraj Euro območja¹⁸, oz. enotna valuta ni delovala kot ščit, ki bi preprečil finančno krizo¹⁹. Pri tem nastane težava, saj članice izven evro območja niso tako pripravljene pomagati pri reševanju krize. Ta ugotovitev tudi potrjuje tezo, da smo za krizo dejansko odgovorni posamezniki, saj

¹³ Glej L. Balcerowicz, *Euro Imbalances and adjustment: A comparative Analysis*. CT, 2014, št. 3.

¹⁴ *Id*, str. 458.

¹⁵ C. Hoffman, *A legal analysis of the EU Zone Crisis*, FJCFI, 2013, str. 521-524.

¹⁶ A. Orphanides, *The Euro Area Crisis: Politics over Economics*, AEJ, 2014, str. 251.

¹⁷ *Id*, str. 252.

¹⁸ C. Hoffman (*op. pod črto št. 15*), str. 525.

¹⁹ C. Wyplosz, *The Eurozone in Current Crisis*, ADBI working paper, 2010, str. 13.

ugotovim, da ni skupnega cilja, da vse članice ne stremijo k istemu skupnemu cilju in ne delujejo skupaj.

Kot rešitev glede monetarne politike se sicer ponuja ustanovitev t.i. »bančne unije«²⁰ kot del razvoja EU na stopnjo fiskalne unije²¹, vendar se tu zopet srečamo z istim vprašanjem nepripravljenosti na tovrstno unijo s strani držav članic izven evro območja²², ter tudi z zelo močnim odporom ZR Nemčije v skladu z izvajanjem njihovega principa demokracije²³. Guillen v svojem članku glede krize pride do istega zaključka glede vzrokov, vendar tudi ugotovi, da je kriza v EU podaljšanje globalne krize, oz. je ena izmed faz globalne krize²⁴.

Kriza v kateri smo se znašli se neločljivo povezuje z ZDA²⁵, saj mednarodno okolje v sodobnem času, po mojem mnenju najbolj označuje pojem soodvisnosti²⁶. Omenjeno povezanost mednarodnega okolja je jasno razjasnil Benko²⁷. Wyplosz celo ugotovi, da se je kriza v ZDA in EU začela istočasno, ter da so vzroki zelo podobni²⁸, temu pa pritrdi tudi Orphanides²⁹. Vzroki krize (tako globalne kot EU), ne tičijo samo v krizi nepremičnin, ampak tudi 1. preveliko širjenje kreditov, 2. globalizacija finančnih trgov in 3. odstranjevanje finančnih regulacij. Dejstvo je tudi, da tudi sedanja kriza, podaljšek oz. ciklično nadaljevanje krize iz leta 1960.³⁰

Gerard³¹ ugotavlja, da se EU dejansko ni zmogla primerno odzvati na krizo zaradi decentralizirane oblike oblasti. Temu je zelo podobna ugotovitev, ki se povezuje z že nekaterimi zgoraj navedenimi dejstvi, da je vzrok za krizo v EU politika, ki je prevladala

²⁰ Glej *Brussels Think Tank Dialogue, Banking Union and Beyond*, <https://www.google.si/url?sa=t&ct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCcQFjABahUKewi56Laoyt3GAhVFchIKHdeJAN4&url=http%3A%2F%2Fwww.bruegel.org%2Fdownload%2Fparent%2F808-banking-union-and-beyond-discussion-papers-for-brussels-think-tank-dialogue%2Ffile%2F1700-banking-union-and-beyond-discussion-papers-for-brussels-think-tank-dialogue%2F&ei=h42mVfmIEsXgyQPXk4LwDQ&usg=AFQjCNFatyKaaNl4VacfYXS3e-cqLH-6kg&bvm=bv.97949915,d.bGQ&cad=rja> (zadnjič obiskano: 14. 7. 2015).

²¹ C. Hoffman (op. pod črto št. 15), str. 531.

²² V članku se ne bom ukvarjal z t.i. »moralnim tveganjem« glede denarne pomoči nesolventnim državam članicam, kot npr. Grčiji. Več o tem glej W. Carlin, *10 questions about the Eurozone Crisis and Whatever It Can Be Solved*, <http://www.ucl.ac.uk/european-institute/highlights/10questions> (zadnjič obiskano: 15. 7. 2015).

²³ R. Miller, *Germany vs. Europe: The Principle of Democracy in German Constitutional Law and Struggle for European Integration*, WLPLS Research Paper Series, 2013, str. 7.

²⁴ A. Guillen, *Europe: The Crisis within a Crisis*, IJPE, 2012, št. 3, str. 41 68.

²⁵ D. Gerard, *Managing the Financial Crisis in Europe: Why Competition Law is Part of the Solution, Not of the Problem*, CPI, 2008, str. 3.

²⁶ A. Guillen (op. pod črto št. 24), str. 51.

²⁷ Glej V. Benko, *Zgodovina mednarodnih odnosov*, 1997.

²⁸ C. Wyplosz (op. pod črto št. 19), str. 2–9.

²⁹ A. Orphanides (op. pod črto št. 16), str. 244.

³⁰ A. Guillen (op. pod črto št. 24), str. 44 in 51.

³¹ Glej D. Gerard (op. pod črto št. 25).

nad ekonomijo³². Torej poleg neprimerne finančne politike držav članic, EU kot celota tudi nima ustreznih mehanizmov s katerimi bi se odzvala na krizo, saj tu zopet trči ob večno vprašanje sorazmerja med suverenostjo članic in suverenostjo unije³³. Na tej točki pa se izkaže »projekt Evropa« kot svojevrsten problem, katerega je po mojem mnenju potrebno vsaj v grobem orisati, saj se navezuje tudi na obravnavano krizo. Evropska unija je zastavljena kot ekonomska in monetarna unija, ki predstavljata različne stopnje integracije. Težava pa nastane, ker monetarni uniji manjka globlje dimenzije politične unije in posledično integracija ni sorazmerna³⁴. V tem delu zopet trčimo na že omenjeno suverenost držav članic v primerjavi s suverenostjo unije. Torej je jasno, da je posredno k vzroku krize pripomogla tudi nesorazmerna integracija EU. Povzeli bi lahko, da so napačne ekonomske politike v preteklosti privedle do sedanje situacije.³⁵ Drži pa tudi, da se EU poleg tega težko odzove na krizo, ki je dejansko samo podaljšek globalne krize³⁶ in torej vzroki ležijo globlje kot pa samo v EU³⁷.

5. Pluralizem

Ob vsem tem in na podlagi članka dr. Avblja »Pluralism and Systemic Defiance in the European Union« nikakor ne morem mimo tega, da nismo za krizo krivi samo posamezniki, ampak tudi politične elite na državni ravni in ravni EU – problem projekta Evropska Unija. Avbelj v zadnjem delu članka govori, da je pred dispozicija za članstvo v »elitnem klubu« EU, pluralistična struktura države članice. Torej mora država »ponotranjiti« pluralizem, saj je Avbelj v istem članku tudi dokazal, da pravo ne more »vsiliti« pluralizma³⁸. Skozi vse to, vse bolj dobivam občutek, da si nismo prislužili mesta v Evropski uniji (pa tudi marsikatera druga država ne). Da se projekt EU odvija vse prehitro. Kot, da konec koncev lahko, skorajda vsak vstopi v unijo. Torej pogoj za vstop naj bi bile demokratične vrednote, vladavine prava in

³² A. Orphanides (op. pod črto št. 16), str. 244.

³³ D. Gerard (op. pod črto št. 25), str. 3 in 4.

³⁴ J. Stark, *Lessons from the European Crisis*, CT, 2013 str. 542 in 543.

³⁵ *Id.*, str. 549.

³⁶ M. Didier, O. Saba in F. G. Alogna, *European Responses to the Financial Crisis*, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1337586 (zadnjič obiskano: 15. 7. 2015), str. 6.

³⁷ J. Stark (op. pod črto št. 34), str. 546.

³⁸ Glej M. Avbelj (op. pod črto št. 9).

pluralizem po katerem naj bi se zgledovale članice. Skupen cilj. Pri pregledu Delorovega poročila, ki je osnova za Evropsko monetarno unijo, lahko ugotovimo, da je bila osnova za EMU enaka. Da je potrebno vzajemno in usklajeno delovanje³⁹. In sedaj imajo skoraj vse članice EU težave ravno s temi naštetimi načeli po katerih naj bi se zgledovale. In zopet te težave izhajajo iz posameznika. Trdno ukoreninjene prave vrednote v posamezniku, ter zelo pomembno – cilj so začetek rešitve. Iz teh trdnih vrednot posameznika se šele lahko rodi vladavina prava, pluralizem in na koncu demokracija. Torej bi se moral izpeljati postopek integracije EU⁴⁰. Da pa bi dosegli to, pa bo po mojem potrebno še ogromno časa. Mogoče celo nekaj generacij. Zopet še en dodaten argument, da so potrebne trdne in ukoreninjene vrednote, ter zavezanost k cilju, ki se prenašajo z generacije na generacijo.

6. Zadnje predavanje ali zaključek

Zadnje predavanja z dne 14.1.2015⁴¹ glede pluralizma pa se zelo dobro povezuje s tematiko katero je dr. Avbelj omenjal že v preteklih predavanjih pri predmetu Pravo Evropske unije. Torej sprejem novih članic v EU, Maastrichtski kriteriji. Omenjena tema se navezuje na bistvo, kar EU je danes in na njene težave. Torej zdi se mi, da glede na kriterije za sprejem, vse države članice delujejo tako, kot slovenska državna uprava, ali pa bolje kot je izraženo v slovenski kulturi na splošno. Kriterije je treba zadovoljit samo do minimuma in to samo takrat, ko je to potrebno, ker so sami sebi namen. Ostalo nas ne zanima. In tako smo se vsi znašli v tej godlji, ki se trenutno imenuje Evropska unija. Maastrichtske kriterije smo zadovoljili in ostale zahteve, torej smo sprejeti v klub. Sedaj pa jih ne potrebujemo več. Edina rešitev je, da se z mehanizmom spoštovanje teh kriterijev in ostalih zahtev le-te vzdržuje ves čas. Se pa ne strinjam s tem, da v primeru kršitve določil izločitev države iz EU ni opcija. Ne morem mimo tega, da se je vse skupaj dejansko rodilo iz trgovske zveze in še vedno nosi v sebi te prvine, kar je jasno razvidno iz 4 temeljnih prvin

³⁹ J. Delors, *Report on economic and monetary union in the European Community*, http://aei.pitt.edu/1007/1/monetary_delors.pdf (zadnjič obiskano: 15. 7. 2015), str. 19.

⁴⁰ J. Stark (op. pod črto št. 34), str. 558 in M. Didier; O. Saba in F. G. Alogna (op. pod črto št. 36), str. 32.

⁴¹ M. Avbelj (op. pod črto št. 6).

skupnega trga. Posledično tudi izločitev države iz unije ni tako neverjetna rešitev. Saj bi npr. lahko potem ponovno zaprosila za članstvo. Tega pa sigurno nočejo vse države početi še enkrat, torej se mi zdi to odličen mehanizem za zagotavljanje enakomerne razvoja in enotnega delovanja unije. Mogoče malo robustno in preprosto predstavljeno, pa vseeno.

Na tem mestu bi se dotaknil še teorije o EU kot državi, katera se mi prav tako zdi zelo bistvena za razumevanje vseh procesov in krize v EU. Ne glede na vse ostale teorije o EU kot mednarodni organizaciji, ter druge teorije, je očitno, da se EU razvija v smeri države. Nato kaže predvsem demokratični primanjkljaj. Kar nekaj načel je bilo uvedenih v smeri odprave tega primanjkljaja, poleg tega tudi poskus sprejema ustave. Torej je težnja po razumevanju EU kot države zelo močna. Glede na vse težave s katerimi se soočamo kot EU, mislim, da bo potrebno spremeniti razmišljanje, razumevanje in kulturo v EU, katera se bo bolj približala teoriji o EU kot državi. V nasprotnem primeru ne bomo preživeli. Vendar pa bo za takšno oblike unije potrebno precej časa in se stvar ne bo zgodila čez noč. Mislim, da takšnih sprememb v času svojega življenja ne bom uzrl.

Na podlagi analize sem tako ugotovil, da se različni avtorji lotevajo krize EU na različne načine. Ugotovil sem, da kriza EU ni omejena samo na območje EU, ampak ima svoje vzroke tudi v ZDA, oz. je del globalne krize. Vzroke za krizo smo podrobneje analizirali in obsegajo vse od napačne izbire finančnih politik, neprimerne strukture EU, nepopolno izvedene monetarne unije, do neprimerne vodstva v vladah, ipd. Dejstvo je tudi, da se vsi ti vzroki in dejavniki med seboj povezujejo in vplivajo eden na drugega. Zato zelo preprostega odgovora ni. Kljub vsem navedenim sistemskim in političnim vzrokom za krizo, pa sem z analizo jasno predstavil, da to srčika težav ni v politiki. Politika je produkt odločitev posameznikov, njihovega skupnega delovanja in usmerjanja. Posameznik je tisti, ki stoji za politikami. In je tako tudi odgovoren za krizo. Da pa ne bo vse nosilo tako pesimističnega tona, pa obstaja tudi druga plat odgovornosti. Samo posameznik je tisti, ki lahko reši nastalo situacijo. Tega ne bo storila nobena politika, noben sistem, nobena zunanja sila, na katero vsi čakamo, da bo naenkrat rešila vse težave. *Deus ex machina*. Ne. Samo posameznik. In v tem tiči moč vseh nas. Odločitev, da bomo nekaj spremenili in da to lahko spremenimo.

S tem pa bi tudi zaključil to razmišljanje o EU in njeni prihodnosti. Verjamem, da bo prihodnost svetla in da bomo rešili težave. Za voljo naših otrok in zaradi tega, ker enostavno moram verjeti v to. Ne ostane mi namreč nič drugega.

